

53. konference České demografické společnosti

Letošní ročník konference proběhl ve dnech 22.–24. května 2024 v Olomouci pod záštitou města Olomouce a mj. díky finanční podpoře Rady vědeckých společností České republiky, z. s. Pro téměř sto účastníků bylo na celé tři dny připraveno velké množství příspěvků z různých oblastí a bohatý doprovodný program.

Zahájení konference se ujal předseda České demografické společnosti, z. s. (ČDS) *Luděk Šídlo*, primátor města Olomouce *Miroslav Žbánek* a místopředseda Českého statistického úřadu (ČSÚ) *Jaroslav Sixta*.

S prvním příspěvkem vystoupila Jiřina Růžková (externí spolupracovnice, dříve ČSÚ), která ve svém příspěvku **Šedesáté výročí založení Československé demografické společnosti** zavzpomínala nejen na období založení ČDS, ale i na vznik časopisu *Demografie* a řadu významných demografů a statistiků, např. Františka Fajfra.

Do minulosti se podíval i *Tomáš Kučera* (PřF UK) a zhodnotil roli demografické společnosti v rozvoji oboru demografie od jejího vzniku do počátku 90. let (**Tenkrát na Východě: Ohlédnutí za zlatými časy demografické společnosti v éře otců zakladatelů**).

V příspěvku **Česká demografická atlasová tvorba: byla, je a bude** *Vít Voženílek* (PřF UPOL) pro posluchače shrnul společné projekty české demografie a kartografie ve formě tematických atlasů a představil nové trendy současné kartografické tvorby, které v příštích letech nabídnou demografii nové možnosti prezentovat a analyzovat demografické informace.

Terezie Štyglerová, *Robert Šanda* a *Štěpánka Zvonková* (ČSÚ) v příspěvku **Další krok ve využívání administrativních dat pro tvorbu demografické statistiky ČR** informovali o podstatné změně zdroje pro tvorbu statistiky zemřelých a sňatků od roku 2024, kdy se konstitutivním zdrojem pro události českých občanů stal Základní registr obyvatel a jeho agendový informační systém evidence obyvatel (AISEO). Prezentovali první poznatky o vlivu změny zdroje na demografická data, základní porovnání

a další rozvoj využívání administrativních datových zdrojů pro demografickou statistiku. Představili i plán využívání dat o vzdělání obyvatel ze sčítání lidu a jejich aktualizace daty Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, včetně výsledku jejich zkušebního propojení s daty o zemřelých.

Modernizaci demografické statistiky na Slovensku se věnovali *Veronika Krišková* a *Martin Kočíš* (ŠÚ SR). Ve spolupráci s dalšími subjekty veřejné správy přistoupil ŠÚ SR k digitalizaci procesu sběru údajů. Digitalizace se týká statistiky narozených, zemřelých a rozvodů. Přiblížili fázi přípravy projektu, implementaci navrhnutého řešení, duální sběr údajů a přechod na výlučně elektronický sběr údajů. Zmínili i zásadní výhody této modernizace, jako je snížení nákladů, zjednodušení procesu, zkrácení času zpracování apod.

Branislav Bleha a *Pavol Ďurček* (PrF UK) v příspěvku **Zvážšujú sa „podobnosť“ demografického a spoločenského vývoja na globálnej úrovni? Úskalia jej kvantifikácie** představili empirické výsledky kvantifikace vzájemného vztahu demografického a společenského vývoje na úrovni souboru oblastí světa v desetiletých časových řezech (od roku 1970 do roku 2020).

V příspěvku **Cizinci v Česku pohledem demografické statistiky** autorky (*Michaela Němečková* a *Markéta Šafusová*, obě ČSÚ) prezentovaly nárůst počtu a podílu cizinců u zemřelých, narozených a mezi snoubenci v posledních deseti letech, zejména během let 2022 a 2023.

Aktuálnímu vývoji plodnosti v Evropě a ve světě se věnoval *Kryštof Zeman* (Austrian Academy of Sciences, Vienna Institute of Demography). Informoval o současném poklesu plodnosti v Evropě i v zámoří na základě analýzy dat z projektu Short-Term Fertility Fluctuations (STFF), ale též z dalších zdrojů. Počáteční fluktuační plodnosti, způsobená koronavirovou pandemií v letech 2020 a 2021, vyústila v plošný pokles úrovně plodnosti v letech 2022 a 2023. V některých regionech, kde se úroveň plodnosti v uplynulých dvou

dekádách zdála stabilní, dochází nyní k prudkému poklesu (západní a severní Evropa, Balkán, Kavkaz). V jiných regionech se plodnost drží na nízké úrovni, nebo dále klesá (střední a východní Evropa, jižní Evropa). Příspěvek byl doplněn analýzou vývoje plodnosti v některých mimoevropských zemích, ve kterých došlo v posledním období k bezprecedentnímu poklesu plodnosti, jako je Chile, Kanada, Thajsko, Írán, nebo Jižní Korea.

U tématu plodnosti zůstaly i *Michaela Němečková* a *Terezie Štyglarová* (ČSÚ) a v příspěvku **Aktuální pokles porodnosti a plodnosti podle pořadí a věku** přinesly bližší pohled na výrazné snížení počtu narozených dětí a úhrnné plodnosti v České republice v letech 2022 a 2023. Sledovaly jeho intenzitu v jednotlivých dílčích skupinách podle pořadí dítěte či věku matky.

Eva Waldaufová, *Jitka Slabá* a *Anna Šťastná* (PřF UK) se zaměřily na **Reprodukční plány žen v Česku v kontextu pozdního reprodukčního režimu a pandemie covid-19**. Publikum informovaly, že v Česku dochází k odkladu plodnosti do vyššího věku a stabilizaci plodnosti v pozdním reprodukčním režimu. Nicméně aktuálně se plodnost snižuje, což podtrhuje význam poznání současných reprodukčních představ českých žen. Pro analýzu reprodukčních plánů žen jsou využita data z výběrového šetření GGP – Současná česká rodina (2020–2022). Reprodukční plány jsou převážně formulovány již na prahu dospělosti, největší intenzita plánování je u žen ve věku 25–34 let. Touha realizovat reprodukční plány neopouští ani starší (bezdětné) ženy, a to i přes zdravotní rizika spojená s mateřstvím ve vyšším věku. Reprodukční plány se diferencují dle vzdělání žen, partnerského statusu i dle percepce dlouhodobých dopadů pandemie covid-19.

Dominika Perdoch Sladká a *Tereza Fabíková* (FSS MUNI) ve své studii **Postoje k genderovým a rodinným rolím v Česku** prezentovaly změny v postojích ke genderovým a rodinným rolím v Česku mezi lety 2005 a 2020–2022. Výsledky ukázaly, že mezi lety 2005 (GGG-I) a 2020–2022 (GGG-II) se postoje Čechů a Češek staly výrazně méně tradičními. Změny byly výraznější u žen a u respondentů s nejvyšším vzděláním. Ženy přitom už v prvním kole šetření zastávaly méně tradiční postoje než muži. Data

naznačila, že postoje českých mužů a žen k genderu a rodině se od sebe vzdalují.

V příspěvku **Nesezdaná soužití v ČR: nová evidence** *Martin Kreidl* (FSS MUNI) a *Klára Reimerová* (MŠMT ČR) zmapovali rozšíření nesezdaných soužití v ČR s použitím dat z výzkumu „GGP-Současná česká rodina“ z let 2020–2022. Kromě odhadů celkového současného výskytu prezentovali i odhady pro vzdělanostní a věkové skupiny a srovnání s rokem 2005. Existující nesezdaná soužití rozdělili na typy inspirované literaturou a ukázali, do jaké míry se zastoupení jednotlivých typů v populaci změnilo. V ČR nesezdaná soužití stále dominantně slouží jako „předstupeň k manželství“, nebo jako „manželství na zkoušku“.

Tereza Frömmelová (VÚPSV, v. v. i.) posluchačům představila **Statistiky rozhodnutí opatrovnických soudů v kontextu rozpadu rodin s dětmi**. Zaměřila se na vývoj jejich typů mezi lety 2008 a 2022 z pohledu péče a výživy dětí po rozchodu rodičů. Z časových řad výsledků opatrovnických řízení je zřejmé, že postupem času jsou více do péče i výživy zapojováni oba rodiče. Ačkoli nejčastějším rozdělením péče a výživy po rozchodu rodičů je stále udělení péče matce a plné vyživovací povinnosti otci. Případů, kdy jsou do péče a výživy dítěte po rozchodu zapojeni oba rodiče, přibývá právě na úkor tradičního uspořádání. Stejně je i vysoký podíl dohod mezi rodiči, které soud svým rozhodnutím potvrdí. V závěru příspěvku byly představeny vybrané výsledky výběrového šetření mezi rodiči se zkušeností s rozchodem/rozvodem zaměřené na podrobnější kontext soudních opatrovnických řízení.

Příspěvek **Pohled do života rekonstituovaných rodin** (*Naděžda Křečková Tůmová*, VÚPSV, v. v. i.) přiblížil dílčí zjištění projektu Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů, který realizoval VÚPSV, v. v. i. V letech 2018–2022 a který se v jednotlivých vlnách zaměřoval na vybrané typy rodin. Rekonstituované rodiny byly v centru zájmu v roce 2018. Autorka se ve své prezentaci soustředila nejen na okolnosti jejich vzniku, variabilitu jejich složení s důrazem na děti z předchozích vztahů i děti novým partnerům společné, ale věnovala se i mnohdy složitým rodinným vazbám a s tím souvisejícím problémům. Pozornost zaměřila i na stabilitu těchto partnerských svazků a skrze srovnání s názory členů

rodin s oběma vlastními rodiči a rodin se třemi a více dětmi i na to, zda se předchozí zkušenost s rozpadem vztahu s dětmi projevuje ve vnímání současného partnerství.

Druhý den konference začal příspěvkem **Úmrtnost podle nezávislých a závislých příčin smrti**. *Bety Ukolova* (PřF UK), *Trifon I. Missov* (Interdisciplinary Centre on Population Dynamics, University of Southern Denmark) a *Boris Burcin* (PřF UK) zkonstruovali model, jenž místo příčin smrti rozlišuje jejich sekvence a umožňuje tak analyzovat úmrtnost v důsledku souběžného působení několika rizik. Na základě dat za USA od roku 2000 detekovali zkeslení u pravděpodobnosti úmrtí vznikajících v důsledku předpokladu, že smrt způsobuje jedna příčina.

Miroslav Zvolský, Jolana Čady (oba ÚZIS ČR) a *Robert Mikulík* (LF MUNI) posluchačům prezentovali příspěvek s názvem **Populační hodnocení závažnosti cévní mozkové příhody jako ukázka obohacování klinické informace v Národním zdravotnickém informačním systému**. Zdravotní stavy jsou vykazovány v detailu odpovídajícím datovému rozhraní zdravotních pojišťoven podle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10). Protože v některých případech závažných zdravotních stavů je třeba hodnotit klinické údaje nad rámec MKN-10, je české vydání MKN-10 doplněno o nové kódy. Příkladem je zavedení kódu U53 pro výsledek vstupního vyšetření NIHSS (National Institute of Health Stroke Scale) u pacientů s cévní mozkovou příhodou (CMP) od roku 2022. Kód obsahuje za tečkou hodnotu výsledku vyšetření (00-42). NIHSS umožňuje hodnotit závažnost případů s CMP a kvalitativní ukazatele péče v cerebrovaskulární medicíně.

Poučení z českých a anglických dat o úmrtnosti ohledně efektivity vakcinace proti úmrtí na COVID-19 prezentoval *Ondřej Vencálek* (PřF UPOL). V příspěvku uvedl dva příklady manipulativní (nevhodné) „analýzy dat“, z nichž jedna dokazuje neúčinnost vakcín, zatímco druhá (ne o moc lepší) ukazuje jejich vysokou účinnost. Proběhla také diskuze, co (ne)vyplývá z datové sady zveřejněné na podzim 2021 Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ČR o úmrtnosti ve skupinách očkovaných a neočkovaných, a co (ne)plyne z podobné datové

sady zveřejněné Britským národním statistickým úřadem v létě 2023.

David Morávek (ČSÚ / FIS VŠE) prezentoval příspěvek s názvem **Projekce úmrtnosti obyvatel České republiky – komparace variant modelu Lee-Carter**. Posluchače seznámil s metodikou projekce ČSÚ z roku 2023, připomněl Lee-Carter model a jeho varianty a v závěru prezentace ukázal výsledky porovnání jednotlivých modelů.

Sárka Daňková a *Miroslav Zvolský* (ÚZIS ČR) informovali posluchače, že **MKN-11 již „hovoří“ česky**. Zařadila se tak mezi 10 jazykových variant, které byly k únoru 2024 k dispozici. Její tvorba byla dlouhotrvající projekt, který však stále není u konce. Zmínili, jaké jsou limity klasifikace a jaké jsou další kroky k jejímu zlepšení nebo jak bude probíhat implementace v české praxi a kdy se s ní setkáme v ordinacích lékařů.

Zajímavé výstupy ČSÚ představili *Helena Nebeská* a *Pavel Hájek* (ČSÚ). Jedněmi z nich jsou například otevřená data, která umožňují dálkový přístup k datům v otevřeném, strojově čitelném formátu. ČSÚ publikuje otevřená data z celé řady oblastí, v případě demografických statistik se jedná o rozsáhlé datové sady ze sčítání lidu, domů a bytů 2021, úmrtnostní tabulky, týdenní a měsíční počty zemřelých či věkové složení obyvatel. Dalším, bezesporu zajímavým a uživatelsky přívětivým produktem, je česko-anglická mobilní aplikace, která je provázaná s GPS polohou a mapou.

Štěpán Moravec a *Michal Kolísek* (ČSÚ) zhodnotili **Statistický geoportál po roce veřejného provozu**. Za tu dobu prošel dynamickým obsahovým i funkčním rozvojem, získal několik prestižních ocenění a stal se široce dostupnou, srozumitelnou a uživateli hojně využívanou platformou pro mapovou prezentaci statistických dat. Autoři příspěvku seznámili uživatele s provedenými změnami a novými funkcemi v mapových aplikacích Statistický atlas, Dojízďka a Statistické georeporty i s rozšířenou nabídkou v nich dostupných statistických témat. V závěru zmínili výhled na plánované rozšiřování datového obsahu geoportálu ČSÚ.

Příspěvek **Agregace datových zdrojů pro tvorbu reprezentativní vrstvy distribuce obyvatelstva Olomouckého kraje** (*Oldřich Rypl* a *Jaroslav Burian*, PřF UPOL) popisuje postup agregace

několika datových zdrojů s cílem poskytnout řešení pro tvorbu přesnějších datových sad o distribuci obyvatel v prostoru v čase. Postup je popsán jak na úrovni metodických kroků, tak na úrovni technické implementace v prostředí GIS. Výsledky autoři představili na oblasti Olomouckého kraje.

Lucia Vanišová a Patrícia Gurová (ŠŮ SR) ve své prezentaci představily **Štatistický register budov, domov a bytov**, jako nově vznikající informační systém pro elektronické uchování údajů o všech budovách, domech a bytech. Jeho hlavními výhodami jsou aktuální data pro potřeby státní a veřejné správy, dostupnost aktuálních údajů pro obce, efektivní zpracování údajů za účelem postcenzu včetně nových proměnných a snížení zátěže obcí při sčítání v roce 2031.

Poslední čtvrtěční příspěvek nesl název **Databáze MISSOC – systémy sociální ochrany v evropských zemích**. *Štěpánka Berková* (MPSV ČR) posluchače seznámila s touto bezplatnou databází, která poskytuje komplexní, podrobné a aktuální informace o systémech sociální ochrany 31 evropských zemí. Databáze poskytuje dvakrát ročně aktualizované a vzájemně porovnatelné informace o právních předpisech, způsobu financování, dávkách a podmínkách nároku na tyto dávky v jednotlivých subsystémech sociální ochrany (zdravotní péče, dávky v nemoci, mateřství a otcovství, invalidní, starobní a pozůstalostní důchody, podpora rodiny, pracovní úrazy a nemoci z povolání, nezaměstnanost a minimální příjmy) ve všech zúčastněných zemích.

Páteční program začal příspěvkem *Alice Velkové a Pavlíny Hillerové* (PřF UK) **Sociální mobilita elit v Čechách a Sedmihradsku v letech 1861–1926. Srovnání sňatkového věku českých a sedmihradských poslanců v kontextu jejich sociálního postavení** a sledoval dva hlavní cíle. Prvním bylo představení projektu sledujícího sociální mobility elit v Čechách a Sedmihradsku v letech 1861–1926, který se zaměřuje na vyšší státní úředníky a poslance zemských a centrálních parlamentů. Ve své druhé části se příspěvek zabýval srovnáním sňatkového věku u poslanců působících jak na Českém zemském sněmu a v říšské radě, tak i v centrálním budapeštském parlamentu. V rámci tohoto srovnání autorky analyzovaly i faktory ovlivňující rozdíly ve sňatkovém věku, především socioprofesionální postavení poslanců a též jejich národnost.

Martin Klečáček (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.) na základě mezinárodně uznávané metodiky HISCO/HISCLASS ve studii **Sociální profil nové politické elity. Poslanci českého zemského sněmu 1861–1908** analyzoval sociální profil poslanců zvolených v kurii městských a venkovských obcí do českého zemského sněmu mezi lety 1861, kdy proběhly první volby po obnovení ústavnosti, a 1908, kdy proběhly poslední volby před první světovou válkou a zrušením zemských sněmů.

Cílem příspěvku *Věry Slovákové a Pavlíny Hillerové* (PřF UK) s názvem **Vliv pořadí narození na možnost dosažení pozice vyšších státních úředníků v Čechách ve druhé polovině 19. století** bylo zjistit, do jaké míry hrálo pořadí narození roli při rozhodování o budoucí kariéře. Ve výzkumu se zaměřily na muže, kteří ve druhé polovině 19. století dosáhli pozice okresního hejtmana, což znamená, že absolvovali univerzitního vzdělání právníckého směru, a jejich bratry, kteří měli sociálně pestřejší kariéry, ačkoliv obě skupiny pocházely ze stejného rodinného zázemí.

Srovnání sňatkového věku a počtu dětí u vyšších státních úředníků působících v Čechách ve druhé polovině 19. století a jejich bratrů se věnovaly *Hana Sedláčková a Pavlína Hillerová* (PřF UK). Svou pozornost zaměřily na otázku, zda příslušníci elitních vrstev, mezi něž patřili jak ekonomicky silní, tak vzdělaní jedinci, byli nositeli změn v souvislosti s demografickou revolucí, nebo zda naopak setrvali u tradičního demografického chování. Věnovaly se především okolnostem vstupu do manželství, a to jak u samotných úředníků a jejich bratrů, tak i u jejich manželek, a dále počtu dětí, které se do těchto manželství narodily.

Tadeusz Siwek (PřF OU) během svého vystoupení posluchače informoval o **Demografické tranzici v současné Africe**, kontinentu, ve kterém demografická tranzice (demografická revoluce) začala nejpозději. V některých zemích možná dokonce ještě ani nezačala. Autor v příspěvku popsal procesy a uvedl hypotézy příčin zaznamenaných rozdílů.

V příspěvku **Předškolní vzdělávání – současný stav, predikce** *Ondřej Nývlt* (FIS VŠE) popsal jednotlivé typy předškolního vzdělávání a příslušné datové zdroje. V analytické části se příspěvek zaměřil na současný stav využívání organizované péče o děti, územní rozdíly a možnosti mezinárodního

srovnání. Autor zároveň zmínil budoucí výzvy z pohledu vyšší participace na předškolním vzdělání dětí v předškolním věku a predikci změny počtu dětí navštěvujících předškolní vzdělávání do roku 2035.

Petr Holpuch (VÚPVS, v. v. i) v příspěvku **Ščítání osob v bytové nouzi v České republice** posluchače seznámil s jednotlivými fázemi projektu, s důrazem na představení etablovaných metod ščítání osob bez domova, které byly v rámci tohoto censu aplikovány. V závěru příspěvku stručně představil výsledky projektu, které jsou shrnuty v publikaci Ščítání osob bez domova v České republice 2019. Věnoval se také vybraným výstupům z navazujícího ščítání z roku 2022, jehož cílem bylo sečíst ty kategorie osob v bytové nouzi, které ščítání v roce 2019 nepostihlo.

Prezentace s názvem **Hľadanie demografických príčin poklesu nezamestnanosti v regiónoch Slovenska** (*Pavol Ďurček a Jaroslav Rusnák*, PrF UK) se zaměřila na demografické aspekty, které jsou součástí faktorů ovlivňujících míru nezaměstnanosti. Například migrace může v regionu s vysokou nezaměstnaností snižovat množství disponibilních pracujících a zároveň posilovat regiony, kde je nedostatek pracovních sil. Pro identifikování lokálních determinantů ovlivňujících míru nezaměstnanosti autoři použili regresní modely.

Otázkou **Jak spravedlivě zvyšovat důchodový věk?** se zabývali *Tomáš Fiala, Jitka Langhamrová a Jana Vrabcová* (FIS VŠE). Zvyšování důchodového věku nad hranici 65 let po roce 2030 je jedním z navrhovaných kroků připravované důchodové reformy. Podle návrhu MPSV má být důchodový věk stanoven pro každý ročník narození na základě naděje dožití ve věku 50 let z průřezových úmrtnostních tabulek v roce, kdy příslušný ročník dosáhne tohoto věku. Příspěvek ukázal některé důsledky tohoto návrhu z krátkodobého i dlouhodobého hlediska a přinesl i alternativní návrh zvyšování důchodového věku s využitím generačních úmrtnostních tabulek vypočtených na základě scénáře úmrtnosti střední varianty aktuální Projekce obyvatelstva České republiky publikované ČSÚ v roce 2023.

O tom, jak vymírají subpopulace olympioniků, informovala *Bety Ukolova a Lukáš Kahoun* (PrF UK). Příspěvek přinesl posluchačům vhled do nerovnosti v přežívání populace olympioniků podle kohorty narození, pohlaví, výkonnostní úrovně a věku při debutu na olympijských hrách. Autoři na data posbíraná web scrapingem ze stránek

Sports-Reference a Wikipedie aplikovali standardní parametrické metody pro odhad pravděpodobnosti úmrtí podle věku. Mezi hlavními závěry studie zaznělo, že olympionici žijí déle než většinová populace, ale představují velmi heterogenní skupinu z hlediska délky života nebo že mezi olympioničkami a olympioniky je rozdíl v naději dožití výrazně menší než mezi ženami a muži ve většinové populaci. Jedním ze závěrů byla i informace, že medailisté se dožívají nižšího věku ve srovnání s olympioniky, kteří nezískali medaili.

Vyhodnotenie vplyvu tehotenského príspevku na pôrody a interrupcie na Slovensku přednesla *Sofia Karina Trommlerová* (PrF UK). Těhotenský příspěvek byl na Slovensku zavedený v roce 2021 a je vyplácen pracujícím ženám a studentkám po dobu dvou trimestrů těhotenství. Autorka analyzovala vliv příspěvku na porody a interrupce pomocí kvalitních mikroúdajů pokrývajících celou populaci, v kombinaci s kvantitativními metodami difference in differences a regresní diskontinuitou. Z krátkodobého hlediska se zdá, že interrupce klesly nejméně o 12 %, porodnost se zvýšila přibližně o 4 %, ale jen během prvních 3 měsíců.

Celou konferenci uzavřel se svojí prezentací *Jaromír Běláček* (Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta) s tématem **rekonstrukce kohortní plodnosti na bázi transverzálních dat**. Příspěvek vycházel z jednoduchých přepočtů, jimiž lze na bázi Lexisova diagramu odhadnout i generačně nahlížené počty živě narozených dětí, a také budoucí roční hodnoty konečné plodnosti. Porovnáním s retrospektivními a dalšími dostupnými daty pro ČR byly konzultovány limity i možnosti na této bázi pořízeným odhadů.

Kromě výše uvedených ústních příspěvků bylo prezentováno i 11 e-posterů, kdy se jednalo z naprosté většiny o představení dílčích výsledků prací doktorských studentů, což jen potvrdilo, že současná demografie má poměrně široký okruh mladých kolegů, s jejichž výsledky se do budoucna budeme zajisté často setkávat.

Jak ústní příspěvky, tak i postery, jsou dostupné na stránkách ČDS (<https://www.czechdemography.cz/akce/konference/konference-cds-2024/prispevky-z-konference/>), kde si lze rovněž prohlédnout fotogalerie jak z místa jednání, tak z průběhu doprovodného programu.